

א) נני' הערוך ערך לנך בלונכי פי' המוסף שכן בלשון יוני קורין לרומה לונכי'.
ב) ע"ז יב:'.
ג) ע"ז שמגד כ"ה בדפוס"ר ובתשובת רב שירלא גאון פי' שער' חלה שמגן ופי' שהוא חיבה פרסות ומשמעותה מין חומץ חריף מחוד.
ד) בכתי"י נוסף: שמן.
ה) כתובות י:'.
ו) ברכות לב:'.
ז) נקדושין לא: ושי"ג.
ח) בערוך ערך פלג נוסף: וסלקו ליה ופי' ואוסרין אותה.
ט) בכתי"י ובערוך ליתא חיבות והנה שלש, י) כתובות עו: דנה יח, יא) ס"א בזהרים, יב) נוסכת בלה.
יג) ע"ז אלוירא פי' מפסק ערוך ערך פסק.
יד) ע"ז דמרי.
טו) שבת ק"א, נ) בכתובת אלהיורכאיתא מרשישין ור"א בערוך ובע"ז, יו) שבת קכ"א, יא) נוסף ד"א רבה פי"ז ברכות לה.
ע"ש, ב) פי' רומה.
כא) ע"ז שגגה, כב) ע"ז פת בחומץ.
כג) בדפוס"ר דמורי, כד) בכת"י בע"י נוסף: כמו ורע גד, כה) בדפוס"ר כדלמי, כו) ונע"ע חוסי ע"ז כו: ד"ה לאפקוק.

- תורה אור השלם**
- לפי סתרוך יאנבני כרז וואר עיני וגם דום ארץ אחת: תהלים לח יא
 - ענה בדרך בדין קצר קפי: תהלים קב כד
 - כי כלו ביהגן דיי השונתי באנהה קושל בעוניי כרז ונעצמי עששה: תהלים לא יא

‏◄ • ◄ ◄ • ◄

גליון הש"ם

גמ' אבול שליש ושתה שליש וכו'. ע"י מה דף כד ע"ב מ"ה' אלכלמו:

‏◄ • ◄ ◄ • ◄

מוסף רש"י

זיבורא. ירעמ' (ע"ז יב). דחלא שגמגו. חומץ חק אגרי"א בלע"ז (שם). ומשחנן. מתממות, ומשלשן. ומאשרן. מחזיקות כח כמו (ישעיה א') אשוי חמץ. ולא מפנקן. אינן מרבות אסטניסא על הלב, וסולן לשבח (כתובות י:'). אש גרמי. מולי"ר בלע"ז (ברכות לב:'). ויתקין. מלשים (כתובות עו: דנה יז). בעלי ראון. ערך יס לו בנמוח (שם) מלשים יותר מדי שיש להם ערך בנמוס (דנה יז:'). הן הן החזירוני לנערות. הרפואות האמורות למי שאינו בריא בתשמיש. לאחר שזקנתו החזירוני אותן רפואות לנערותי לתשמיש (שבת ק"א). אבל ועמד. מהר לעמוד פתאום אחר שאלץ שוכנו (שם קכס:').

ענבי סאלא. ענבי גפן המודלת צדקל: לתוויסא. ילפת: חיטי **ארזנייתא**. חתיץ גסים: **אמרא חדסא**. על צדל של פשוט"ר חדש: **ונישוף**. ימשח: **לדבר אחר**. זרעמ: **באלונכי פרסאי**. צנוכליות של פרסיים שמזרפין אותן במי סם המות: **דמפקיד אציסיה**. לוואה על נכסיו: **חלא יא** **שמוג**. חומץ חזק: **מכל דבר**. שהוא טוב לו ומתוק למיכו ואוכל ממנו כל תאוותו מציאו ל ידי חולי ששמו אחילו: **הואיל ואמר מה**. שהתמרים יפין לגוף כל כך: **משחנן**. מתממות: **משלשן**. משלשלות: **מאשרן**. נותנות כח: **ולא מפנקן**. אינן מתענגות את הלב להיות אסטניס ופע"פ שהן מתוקות: **כל שקייני**. כל משקין שאדם שותה לרפואה יס להן מניין ימים לשתותם יש מהן ג' יש מהן ו' יש מהן י"ב: **בונא דשסיסא דטלפאי**. מלא אגרוף מן שסיסא שם מאלל העשוי מקמח עדשים ומלח: **ונכרוך גופיה בסדיניס**. כדי שיתחמם גופו ויזיע: **וניכא דנוקמיה**. ולא יהיה אדם שקיינו לפי שהזיעה יפה לו: **אכול שליש**. מלא מעין שליש ושתה שליש והנח שליש בטנן ריקס: **ולנשכנעוס**. וימלא בטנן כעס תעמוד על מילואך אבל אם תמלא מעין אכילה ושתיה לנשכנעוס תצקע: **בטיבול**. לטבול יט בחומץ או פת ציין: **שהנאסף**. שערבה לך: **משוך ירך הימנה**. שלא תמלא את כריסך: **עיילא יין רע**: **ויסך**. חלשות: **ריחסנא**. שיש לו ריח טוב מאל: **צלפריני**. לבקרים: **הוויין**. בעלי רגליהם בצלות תשמיש: **נעלי ראסן**. חלשים הרבה מחמת שיש להן ערך בנמוח כדאמרין בכתובות (דף עו:): **דלא טעים מידי**. צין הקזה לתשמיש: **נכפיש**. גופלין מאותו חולי: **עויס**.

קרנפ"א: **סס דלריא**. סס רפואתה של דלריא דרדלא שמה: **קורעמי** (ג) דחוחי. קרו"ג הגדל בקרקע מווצל בזבל האלן: **מוריקא דחוחי**. קרו"ג הגדל בגדר של היזמי שקורין צבי"ל: **אליס**. לועס צבינו: **בדרך ארץ**. שאין לו כח לשמש: **קפיוא**. כלי מחזיק ג' רביעיות: **ונדוקינהו**. יכתשם הדק: **לנערופי**. בתשמיש: **פחד**. דלגה שדואג על דבר העתיד כגון טירוד מוונות או פחד ארצ וקורין סיינש"א: **סחרחר**. מוקף דלגה: **אכל ועמד**. מיד קודם ששהה מעט: **העושה אוסן**. כולן כאחת: **מעורא**. שם אשה: **ומיעוטן יפה**. כשיש לאדם מעט מהם יפה לגופו לרפואה וטוב שיהא לו קצת משלל יאה לו כלום: **אצל רוצן קשה**. כשיש לו הרבה: **דיך**. להלך בדרכים: **ודרך ארץ**. תשמיש: **עושר**. מיעוטו יפה ורובו קשה שמצטלו מת"מ ומגביה לבבו: **חמין**. לרחוץ ולשחות: **נסף**. זרעמ: **וגדגדניוס**. יד) איילנדר"א: **שלא בומנה**. לקמיה מפרש: **והקוס דס למטה**. היא ממעטת כפלים בזכולן למטה

והקזת דם למטה כפלים תנא כשם שקשה למטה כפלים כך יפה למעלה כפלים אמר רב פפא למטה

מי שאחזו פרק שביעי גימין

ע.

רב שימי בר אשי עבד ליה לההוא עובד כוכבים בו'. הקשה ה"ר אלמנן אמאי לא אסור לרפאות העובד כוכבים כדאמרין יט) צפ' אין מעמידין (ע"ז דף כו.) גבי מילדת ומניקה אפילו בשכר לפי שמגדלו לעצודת כוכבים ואור"י דשמא כדי להתחכס צרפואה שרי כדי שידע לרפאות ישראל ע"י כן א"נ העובד כוכבים היה יודע שהיה צקי צרפואה זאת ושרי משום איבה או שמא לא שיץ כאלן מגדל בן לעצודת כוכבים כמו צמילדת ומניקה ב)ט): **דרך ועין**. דלגת העון א"נ עונש העון: **חמשה קרובין** למיתה אבל ועמד בו'. משמע אפילו עושה אחד מהן בלבד מדלא קאמרין עלה דנעינן כסדרן: דקמני

זיבורא מיחייא לא חיי אדחכי והכי נשקיה רביעתא דחלא (ג) שמוג אפשר דחיי פורתא ומפקיד לביתיה א"ר יהושע בן לוי אכל בשר שורי בלפת ולן בלבנה בלילי י"ד או ט"ו בתקופת תמוז אחותו אחילו תנא והממלא בריסו א"מכל דבר אחותו אחילו אמר רב פפא אפי' מתמרי פשיטא סד"א הואיל (ג) ואמר מר תמרי משבען ומשחנן ומשלשלן ומאשרן ולא מפנקן אימא לא קמ"ל (ג) מאי אחילו א"ר אלעזר אש של עצמות מאי אש של עצמות אמר אביי אש גרמי מאי אסותיה אמר אביי א"אמרה לי אם בולאו שקייני תלתא ושבעא ותריסר והאי עד דמתסי בולאו שקייני אליבא ריקנא והאי בתר דאכל ושתי ועייל לבית הכסא ונפיך ומשי ידוה ומייתו ליה בונא דשתייתא דמלפחי ובונא דחמרא עתיקא וניגבלינהו בהרי הדרי וניכול וניכרוך בסדיניה וניגניה וליכא דנוקמיה עד דקאי מנפשיה וכי קאי לישקליה לסדיניה מיניה ואי לא הדר עילוייה (ג) אמר ליה אליהו לר' נתן אכול בשליש ושתה שליש (ט) והנה שליש לכשתכנעוס תעמוד על מילואך תני ר' חייא הרוצה שלא יבא לידי חולי מעיים יהא רגיל בטיבול קיין וחורף ב"סעודתך שהנאתך ממנה משוך ירך הימנה יואל תשהה עצמך בשעה שאתה צריך לגקביך אמר מר עוקבא האי מאן דשתי מיליא חיורא אחותו ויתק אמר רב חסדא שיתין מיני חמרא הוו מעליא דכולהו סומקא ריחתנא גריעא דכולהו מיליא חיורא אמר רב יהודה האי מאן דיתיב בצפרני גיסן גבי נורא ושייף משחא ונפיך ויתיב בשמשא אחותו ויתק תנו רבנן (ג) הקיז דם ושימש מטתו הוויין לו בנים ויתקין הקיזו שניהם ושימשו הוויין להן בנים בעלי ראתן אמר רב פפא לא אמרן אלא דלא טעים מידי אבל טעים מידי לית לן בה אמר רבה בר רב הונא יבא מן הדרך (ג) ושימש מטתו הוויין לו בנים ויתקין תנו רבנן (ג) הבא מבית הכסא אל ישמש מטתו עד שישחה שיעור חצי מיל מפני ששד בית הכסא מלוה עמו ואם שימש הוויין לו בנים נכפים תנו רבנן יהמשמש מטתו מעומד אוחתו עוית מיושב אוחתו (ג) דלריא היא מלמעלה והוא מלמטה אוחתו דלריא מאי דלריא אמר רבי יהושע בן לוי סם דלריא דרדרא מאי דרדרא אמר אביי מוריקא דחוחי רב פפא אליס ובלע ליה רב פפי אליס ושדי ליה אמר אביי מי שאינו בקי בדרך ארץ ליתי ג' קפויי קורממי (ג) דחוחי ונידוקינהו ונישליקינהו בחמרא ונישתי (ט) אמר רבי יוחנן הן הן החזירוני לנערותי: שלשה דברים מכחישים כחו של אדם ואלו הן פחד דרך ועון פחד דכתיב ילבי סחרחר עזבני כחי דרך דכתיב ²ענה בדרך כחי עון דכתיב ³כשל בעוניי כחי: שלשה דברים (ט) מתזין גופו של אדם ואלו הן א"אכל מעומד ושתה מעומד ושימש מטתו מעומד (ג) חמשה קרובין למיתה יותר מן החיים ואלו הן אבל ועמד שתה ועמד הקיז דם ועמד ישן ועמד שימש מטתו ועמד: ששה העושה אותן מיד מת ואלו הן הבא (ג) בדרך ונתייגע (ג) הקיז דם ונכנס לבית המרחץ ושתה ונשתכר וישן על גבי קרקע ושימש מטתו אמר רבי יוחנן והוא שעשאן כסידרן אמר אביי כסידרן מת שלא כסידרן חליש איני והא מעורת עבדה ליה לעבדה תלת מינייהו ומית ההוא כחוש הוה: (ט) שמונה רובן קשה ומיעוטן יפה ואלו הן דרך ודרך ארץ עושר ומלאכה יין ושינה חמין יוהקות דם שמונה ממעטים את הזרע ואלו הן המלח והרעב והנתק בכייה ושינה על גבי קרקע וגדגדניות וכשות שלא בומנה

והקזת דם למטה כפלים כך יפה למעלה כפלים אמר רב פפא למטה

עין משפט

נר מצוה

א [מיי' פי"ד מהל' דעות הלכה ב]:
ב [מיי' סס]:
ד ג מיי' פי"ד מהלכות דעות הלכה טו:
ה ד מיי' שס הלכה א [והלכה טו]:
ו ה ז מיי' שס הלכ' יט טוש"ע א"ח סי' רמ
ז ח מיי' שס הלכה ג:
ח ט מיי' שס הלכה יח:
ט י מיי' שס הלכה יט טוש"ע א"ח סי' רמ
סניף יד:
י כ מיי' שס הלכה יח:

‏◄ • ◄ ◄ • ◄

לעזי רש"י

פשוט"ר. מערר. קרנפ"א. עווית, התכוונות שרירים. סניף טו. שבי"ל [שבי"ל]. מוסכה, גדר שיחים. סרינש"א [אנש"א]. דאנה. איילנדרא [אליינדר"א]. כוסבר.

‏◄ • ◄ ◄ • ◄

מוסף תוספות

א. וכן משמע, מפני שלא היה בקי ברפואות עשה כן. מוס' ע"ז טו: ד"ה לאפקוק. ב. [ד]התם שייך קרו"ג. כרכום. טפי מגדל בן לע"ז. מוס' הרא"ש ע"ש שמואל מנש"י במס' ע"ז דף כו: דכסכר שרי.